

de la *Disputatio super aliquibus dubiis quaestionibus Sententiarum Magistri Petri Lombardi* de Llull, hi ha també, precisament al verso del darrer foli del text lull·lià, l'íncipit del *Speculum animarum simplicium*.

Joan Foguet i Carme Plaza van parlar de «Jacques de Molay i els darrers anys de l'orde del Temple». Entre l'hospitalitat que, l'any 1301, el mestre templer va dispensar a Llull a Limassol, a Xipre, i la seva mort a la foguera el 1314, a París, les circumstàncies havien canviat radicalment. S'havien multiplicat les crítiques i acusacions contra el Temple, Molay s'havia negat a propiciar la unió dels ordes militars, Felip el Bell havia iniciat el 1307 el procés contra els templers, i quatre anys més tard havien estat condemnats al Concili de Vienne. Entre tots aquests esdeveniments, l'actitud de Llull va ser fluctuant. Així, mentre que al *Liber de fine* (1305) els mostrava una certa simpatia, al *De acquisitione Terrae Sanctae* (1309) ja n'assumia la culpabilitat.

Finalment, Josep Amengual va reflexionar sobre «L'ortodòxia i l'heterodòxia de Ramon Llull». Hi va insistir en la professió de fidelitat constant del beat envers l'Església catòlica. Aquesta ortodòxia no es contradiu amb els seus contactes amb reformadors, alguns dels quals suspects d'heterodòxia. Entre aquests, va esmentar l'Orde dels Apòstols, que Llull va acabar blasmant per hipòcrites; els beguins i alguns dels descendents de Jaume II de Mallorca, especialment l'infant Felip; la reina Sança de Nàpols i l'espiritual Angelo Clareno. Després d'analitzar les propostes reformadores que Ramon Llull va incloure al *Llibre de contemplació*, Amengual va concloure que la reforma que proposava, encarada vers la pau universal, mostrava un abast molt superior a les d'altres reformadors, més centrats en les crítiques a l'Església.

També va ser en el marc de l'Aula lull·liana que es van presentar els tres darrers volums de la NEORL (Nova Edició de les Obres de Ramon Llull). I, aprofitant l'avinentsa, es va estrenar la peça musical *Na Renard, vuit miniatures sobre el Llibre de les bèsties*, de Ximo Tarín Micó, composta per a l'ocasió amb l'objectiu d'il·lustrar els passatges de l'obra llegits pels editors.

Joan SANTANACH I SUÑOL
Universitat de Barcelona

Homenatge a Lídia Pons i Griera i Joaquim Rafel i Fontanals arran de la seva jubilació (15 de maig de 2014). — El passat 15 de maig de 2014 va tenir lloc a l'aula Capella de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona l'acte acadèmic d'homenatge als professors Lídia Pons i Griera i Joaquim Rafel i Fontanals arran de la seva jubilació al final del curs 2013-2014.

Organitzat des del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, amb la col·laboració del grup de recerca «Llengua i Publicitat», l'acte va comptar amb les intervencions de tres ponents convidats, Joan Martí i Castell (membre de la Secció Filològica de l'IEC i catedràtic emèrit de la URV de Tarragona), Joan Veny (membre de la Secció Filològica de l'IEC i catedràtic emèrit de la UB), Isidor Marí (president de la Secció Filològica de l'IEC), Maria-Rosa Lloret (directora del Departament de Filologia Catalana) i Teresa Español (vicedegana de la Facultat de Filologia), a més del parlament d'Andreu Bosch i Rodoreda, en nom de la comissió organitzadora (formada també per Montserrat Adam Aulinas i Josefina Carrera-Sabaté, tots professors del Departament de Filologia Catalana). Els interludis musicals de l'acte van ser interpretats pel grup instrumental *Ventvolguts* i la clarinetista Marina Garcia de Mateo Soronellas (estudiant del Departament de Filologia Catalana i membre de l'orquestra de la Universitat de Barcelona), que van delectar el públic amb l'Adagio del concert per a clarinet i orquestra de W. A. Mozart en La major; i Berta Lunes (veu) i Marina Miralles (piano), presentades per Héctor Mellinas, tots estudiants del Departament de Filologia Catalana de la UB, que van fer les delícies de tots els assistents amb l'excellent interpretació de «Un núvol blanc», de Luífs Llach i «Plomes de paraules», un text original en italià

de Raffaele Sari Bozzolo, adaptat creativament en alguerès per Franca Masu, amb música de F. Masu i O. del Barba.

Va obrir l'acte el parlament de la Dra. Maria-Rosa Lloret, que va destacar l'excel·lent trajectòria docent dels dos homenatjats en el si del Departament de Filologia Catalana i els va voler agrair l'alt grau de dedicació, tant des d'un punt de vista docent com investigador. En la mateixa línia, Teresa Español va cloure l'acte i va agrair als homenatjats la seva tasca i, sobretot, la seva implicació a la Facultat de Filologia.

En nom de la comissió organitzadora, i amb una intervenció especialment enfocada en aspectes vivencials, el Dr. Andreu Bosch va destacar dels homenatjats haver estat uns excel·lents professionals, rigorosos, treballadors incansables, dialogants, amb una concepció moral i cívica elevada, bons didactes, amb amor al país. De manera més singularitzada, i referint-se a Lídia Pons, Bosch va posar en relleu les diverses facetes que combina el seu calidoscopi: ser dona, esposa, mare, professora a la Universitat, les quals l'han convertit en una gran experta a l'hora d'utilitzar mil i un recursos per tal d'arribar a poder tocar totes les tecles d'un llarg piano personal, familiar i professional. També va remarcar, des de la mirada de la comissió, que el resultat ha estat una melodia plena d'entusiasme i harmonia i amb una interpretació excel·lent. Pel que fa a Joaquim Rafel, Bosch va citar Zygmunt Bauman, professor emèrit de la Universitat de Leeds i teòric de la modernitat líquida, per referir-se a una qualitat en majúscules de Joaquim Rafel: «la felicitat pot derivar del treball ben fet». I és que Joaquim Rafel és un exemple d'acadèmic meticulós, recercador de feina silenciosa, a voltes silenciada, de projectes lexicogràfics i d'altres que avui batejaríem de projectes d'estructura d'estat.

Seguidament va ser el torn de la primera intervenció convidada, «Record i elogi d'una vella amistat», a càrrec del Dr. Joan Martí i Castell, que va remarcar la intenció explícita de voler-los retre un homenatge des del vessant més humà i de voler mostrar gratitud, d'una manera àmplia, a les famílies dels homenatjats. En aquest pla més personal i afectiu, Martí va subratllar sobre Joaquim Rafel que «fa 52 anys que sabem qui som i no gaires menys que som amics, que vam deixar de ser simplement companys de curs. Està aviat dit, però estem parlant de més de mig segle». També hi hagué una referència a l'amistat amb Lídia Pons, de qui va recordar les sortides dialectològiques conjuntes, fetes amb el *Citroën Stromberg* del doctor Badia, un cotxe avui ja model de museu de l'automòbil. Les seves explicacions sobre els dos homenatjats van arrencar les rialles del públic més d'un cop.

En la intervenció del Dr. Joan Veny «Contribució de Lídia Pons i Joaquim Rafel al progrés de la geolingüística catalana», l'eminent dialectòleg i romanista va voler destacar, al marge d'aspectes personals de Lídia Pons i Joaquim Rafel, les aportacions de tots dos homenatjats en el projecte de l'*ALDC*. Després d'explicar anècdotes molt divertides sobre el periple del projecte esmentat, del qual el propi Veny també va participar, va cloure la seva intervenció destacant la gran tasca de tots dos; «restarà escrita amb lletres d'or en els fastos de la lingüística catalana» va dir, i també va manifestar el convenciment que tots dos continuaran implementant el coneixement científic i normatiu del català i els va agrair haver pogut compartir la seva saviesa i amistat.

A continuació, Caterina Molina, en nom de les professores del grup de recerca «Llengua i Publicitat» (Glòria Bordons, Elisabet Costa, Dolors Font, Beatriu Guarro, Caterina Martínez, Caterina Molina i Rosa Sayós) va presentar l'audiovisual «Lídia Pons. Publicitat». El vídeo, homenatge explícit a la trajectòria de Lídia Pons en l'estudi de la publicitat, va presentar, amb gran dosi d'humor, el tarannà de l'homenatjada mitjançant la manipulació d'una part de la publicitat que la pròpia Lídia Pons havia analitzat i estudiat quan era cap del grup.

El tercer dels ponents convidats, Isidor Marí, va titular el seu parlament «Lídia Pons i Joaquim Rafel: dos pilars en les activitats de la Secció Filològica». Marí va iniciar la seva intervenció lloant la tasca constant d'ambdós en el si de la Secció Filològica i en va destacar el sentit de responsabi-

litat, l'autoexigència meticulosa que els caracteritza i l'alt grau d'implicació i identificació en l'activitat de l'Institut. A continuació en va lloar les obres de tots dos de manera individualitzada: de Lídia Pons va ressaltar la publicació *Iodització i apitxament al Vallès: interpretació sociolingüística i psicolingüística dels canvis fonètics*, i, de Joaquim Rafel, la concepció d'un projecte lexicogràfic de gran volada: el *Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana*, base del *Diccionari del català contemporani* o *Diccionari descriptiu de la llengua catalana*. De Rafel va destacar haver executat de manera admirable el projecte, que va qualificar com una iniciativa descomunal per a una comunitat lingüística com la catalana.

Finalment, també els homenatjats van intervenir al final de l'acte. Lídia Pons va mostrar-se, com sempre, generosa i agraïda amb tots els participants i amb la comissió organitzadora, amb els col·legues del Departament de Filologia Catalana i del grup de recerca «Llengua i Publicitat» de la UB, com també amb la Facultat de Filologia, amb els estudiants i amb els col·legues i familiars assistents. Va acabar la presentació explicant una anècdota personal que “poca gent coneixia” sobre com, i gràcies a la lingüística i a Trubetzkoi més concretament, els homenatjats es van conèixer. Joaquim Rafel, que també tenia intenció d'explicar la mateixa anècdota, va començar amb un *divertimento* sobre els detalls d'un amor segellat per la lingüística, *divertimento* que va continuar desenvolupant, atenant al seu vessant de lexicògraf, quan va metaforitzar l'emotivitat de l'acte a través de desgranar les accepcions de l'entrada de diccionari *emoció*, especialment amb usos com *contenir l'emoció* i altres que van fer somriure el públic assistent. També va reflexionar sobre l'activitat docent i el funcionament cerebral del professorat, cosa que va contribuir a afirmar la seva saviesa.

L'acte va cloure amb una gran ovació per part del públic en reconeixement de la trajectòria professional de Lídia Pons i Joaquim Rafel, un reconeixement ple d'emotivitat, gratitud i afectivitat. I és que, tal com assenyala Montserrat Adam, sumades totes dues, les trajectòries constitueixen més d'un segle dedicat a la UB i a la llengua catalana. Gràcies, Joaquim i Lídia, per haver-ho fet possible.

Andreu BOSCH I RODOREDÀ
Universitat de Barcelona
Josefina CARRERA-SABATÉ
Universitat de Barcelona

Col·loqui «Mirades de la ciència sobre el temps» (26 i 27 de maig de 2014). — Els dies 26 i 27 de maig de 2014 es va celebrar a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona el col·loqui «Mirades de la ciència sobre el temps», organitzat per José Enrique Gargallo Gil, amb la col·laboració de Maria-Reina Bastardas Rufat, Joan Fontana i Tous i Antonio Torres Torres, dins el marc del projecte *ParemioRom* (FFI2011-24032): *Paremiología romance: refranes meteorológicos y territorio*.

Després de la inauguració oficial, la primera sessió (9 h — 11 h), de les vuit de què constava el programa, presidida per José Enrique Gargallo Gil, es va encetar amb el poeta i assagista Alfonso Alegre Heitzmann, la intervenció del qual va versar sobre «El poema y la epifanía del tiempo». A continuació, Xosé Afonso Álvarez, membre del projecte *ParemioRom*, així com investigador del Centro de Lingüística da Universidade de Lisboa, va presentar les directrius de l'esmentat projecte amb la comunicació: «“Cuan el tiempo ye del tiempo, nunca ye mal tiempo”. El proyec-to *ParemioRom*».

La segona sessió (11:30 h — 14 h), presidida per Maria-Reina Bastardas Rufat, va comptar amb la conferència «El temps psicològic», a càrrec de Joaquim Arnau Querol, professor emèrit del Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la UB. Tot seguit, Pere Busquets Buezo, professor de Geologia de la UB, va abordar els «Ritmes dels processos geològics i ritmes de les